

Sonkajärven ilmastosuunnitelman luonnos

Kunnanhallitus 24.06.2024 § 128
214/00.01.02.02/2024

Valmistelija: talous- ja hallintojohtaja

Taustaa

Uudistetussa ilmastolaissa (423/2022) asetetaan päästövähennystavoitteet vuosille 2030, 2040 ja 2050. Lakiin on kirjattu ensimmäistä kertaa tavoite, että Suomi on hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä. Pitkän aikavälin tavoitteena on, että yhteiskunta eri teollisuusaloineen muuttuu hiilineutraaliksi. Hiilineutraalius tavoitteen saavuttamisessa kunnilla ja kunnallisilla toimijoilla on merkittävä rooli. Kunnat tulisi nähdä ilmastotyössä toimeenpanijana, markkinoiden avaajana uusille vähähiilisille hankinnoille sekä suunnannäyttäjänä ja mahdollisuuksien rakentajana kuntalaisille ja kaikille kunnan alueella toimiville.

Pohjois-Savon 15 kunnassa käynnistyi 2023 Suunnitelmallisen ilmastotyön juurruttaminen Pohjois-Savoon (SISU) -hanke. Pää toteuttajana hankkeessa toimii Kuopion kaupunki, osatoteuttajina Iisalmen kaupunki, Navitas Kehitys Oy ja Kehitysyhtiö SavoGrow Oy. Iisalmen osatoteutuksessa mukana ovat Iisalmi, Kiuruvesi, Lapinlahti ja Sonkajärvi. Hankkeen toteutusaika on 17.4.2023-31.12.2025. Osana hanketta Sonkajärven kunnalle laaditaan ilmastosuunnitelma, jossa tulevat ilmi kunnan ilmastotavoitteet, -toimenpiteet sekä toimenpiteiden mittarointi. Lisäksi hankkeen tavoitteena on muun muassa kehittää ja ottaa käyttöön malli ilmastoasioiden viemiseksi taloudenpitoon ja päätöksentekoon, auttaa huomioimaan ilmastonäkökohdat julkisissa hankinnoissa sekä luoda vaikuttavaa ilmastoviestintää ja osallisuutta.

Sonkajärven ilmastosuunnitelman toteutus ja valmistelu

Kuntakohtaiset ilmastosuunnitelmat toteuttavat seudullista Ylä-Savon ilmasto-ohjelmaa sekä kuntien omia tavoitteita ilmastomuutoksen hillitsemiseksi sekä ilmastomuutokseen varautumista ja sopeutumista. Sonkajärven ilmastosuunnitelmassa asetetaan tavoitteiden lisäksi konkreettiset toimenpiteet ilmastotavoitteisiin pääsemiseksi sekä mittarit toimenpiteiden toteutumisen seuraamiseksi.

SISU-hankkeen ilmastokoordinaattori on ohjannut yhdessä Sonkajärven kunnan toimijoiden ja sidosryhmien kanssa ilmastosuunnitelman tavoitteiden ja toimenpiteiden laatimista sekä työn kulkua. Työ aloitettiin nimeämällä Sonkajärven ilmastotyöryhmä (kunnanjohtajan viranhaltijapäätös 11.10.2023; maaseutujohtajan viranhaltijapäätös 17.10.2023; Ylä-Savon ympäristölautakunta 14.11.2023 § 78) ilmastosuunnitelman laatimistyötä edistämään ja ohjaamaan. Työryhmän jäseniksi valittiin viranhaltijoita, luottamushenkilö sekä maaseutupalveluiden ja ympäristönsuojelupalveluiden edustajat. Ilmastotyöryhmä on kokoontunut yhden kerran ja tämän lisäksi on pidetty teemakohtaiset pienryhmien kokoontumiset, joissa on pohdittu päästöjä vähentäviä sekä ilmastomuutokseen sopeutumisen toimenpiteitä. Lisäksi tavoitteita ja toimia suunniteltiin syksyllä 2023 pidetyssä sidosryhmätyöpajassa.

Kuntalaisilla on ollut mahdollisuus osallistua ilmastotyöhön vastaamalla Sonkajärven ilmastokyselyyn aikavälillä 1.7.-31.8.2023. Tämän lisäksi

ilmastosuunnitelman luonnos on suunniteltu laitettavaksi kesän 2024 aikana nähtäväksi ja kommentoitavaksi kunnan nettisivuille.

Sonkajärven ilmastosuunnitelmassa tavoitellaan hiilineutraaliutta vuoteen 2035, se saavutetaan vähentämällä päästöjä 80 % vuodesta 2007 vuoteen 2035 ja loput 20 % päästöistä sidotaan hiilinieluihin ja -varastoihin.

Ilmastosuunnitelmassa on viisi painopistealuetta:

1. Elinvoimainen maatalous ja kestävä ruokajärjestelmä,
2. Kasvava kiertotalous ja materiaalien tehokas käyttö,
3. Kestävä energiantuotanto ja -kulutus sekä rakentaminen,
4. Vähähiilinen liikkuminen ja toimiva kuntarakenne sekä
5. Metsien kokonaiskestävyyden ja luonnon monimuotoisuuden vahvistaminen.

Näiden painopistealueiden pohjalta muodostuvat kunnan ilmastotyön tavoitteet ja toimenpiteet. Painopistealueittaisia tavoitteita läpikäyäkseen lisäksi kaksi kunnan toiminnan kannalta merkittävää teemaa

1. Elinvoimainen ja vastuullinen kunta sekä
2. Aktiivinen ja hyvinvoiva kuntalainen.

Ilmastosuunnitelman liitteenä 1 olevassa Sonkajärven ilmaston toimenpidetaulukossa on esitetty tavoitteet ja niitä koskevat toimenpiteet painopistealueittain. Toimenpiteistä on arvioitu niiden joko epäsuora tai suora vaikutus päästöihin. Lisäksi tullaan arvioimaan SISU-hankkeen ostopalveluna loppuvuodesta 2024/alkuvuodesta 2025 merkittävimpien toimenpiteiden tai toimenpidekokonaisuuksien vaikutus päästöjen vähenemiseen (CO₂-ekv) sekä talouteen. Toimenpiteille on nimetty vastuutahot, määritelty toteutumisaikataulu sekä mittarit, joilla voidaan seurata toimenpiteen toteutumista.

Ilmastosuunnitelman luonnoksessa on käytetty päästötietojen osalta osin ennakkotietoja vuodelta 2022 sekä osin vuoden 2021 tietoja. Nämä tulevat vielä lopulliseen ilmastosuunnitelmaan päivittämään vuoden 2022 päästötietoihin, jotka ovat viimeisimmät Suomen ympäristökeskuksen laskemat tiedot.

Sonkajärven ilmastosuunnitelman toteuttaminen

Sonkajärven ilmastosuunnitelmassa olevat toimenpiteet viedään sovituin väliajoin esimerkiksi vuosittain eri toimialojen toimenpideohjelmiin sekä talousarvioon. Toimenpiteille luodaan strategiset tavoitteet ja mittarit, joiden toteutumista seurataan normaalina osana toimialojen tavoiteseurantaa.

Tavoitteena on, että suunnitelman tavoitteisiin ja toimenpiteisiin sitoudutaan kuntaorganisaation lisäksi koko kunnassa. Tavoitteiden saavuttaminen vaatii laaja-alaista viestintää ja kunnan toimimista mahdollistajana niin asukkaille kuin yrityksille ja yhteisöille. Ilmastosuunnitelmaa on mahdollista päivittää tarpeen mukaan esimerkiksi muuttuneiden lakien ja säädösten voimaantulon myötä.

Oheismateriaalina Sonkajärven ilmastosuunnitelmaluonnos liitteineen.

Päätösesitys

Kunnanjohtaja:

Kunnanhallitus hyväksyy Sonkajärven ilmastosuunnitelmaluonnoksen liitteineen jatkokäsittelyä varten. Kunnanhallitus pyytää lautakuntia toimittamaan lausunnot Sonkajärven ilmastosuunnitelmaluonnoksesta kunnanhallitukselle 30.9.2024 mennessä. Kuntalaisia tiedotetaan

Sonkajärven ilmastosuunnitelmaluonnoksesta kunnan verkkosivuilla ja he voivat kommentoida ilmastosuunnitelmaluonnosta kunnan kirjaamoon.

Päätös

Kunnanhallitus:

Kunnanhallitus yksimielisesti hyväksyi Sonkajärven ilmastosuunnitelmaluonnoksen liitteineen jatkokäsittelyä varten. Kunnanhallitus yksimielisesti päätti pyytää lautakuntia toimittamaan lausunnot Sonkajärven ilmastosuunnitelmaluonnoksesta kunnanhallitukselle 30.9.2024 mennessä. Kuntalaisia tiedotetaan Sonkajärven ilmastosuunnitelmaluonnoksesta kunnan verkkosivuilla ja he voivat kommentoida ilmastosuunnitelmaluonnosta kunnan kirjaamoon.
